

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 14Co/14/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6118357286
Dátum vydania rozhodnutia: 14. 02. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Branislav Král
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2023:6118357286.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Branislava Krála a členov senátu JUDr. Dariny Kriváňovej a JUDr. Michaely Krajčovej v spore žalobcov: 1. K. R., nar. XX.XX.XXXX, bytom B. P. XX, 2. A. R., nar. XX.XX.XXXX, bytom B. P. XX, obaja zastúpení: JUDr. Pavel Porubský, advokátska kancelária, so sídlom Robotnícka 6, Banská Bystrica, proti žalovanému: KOOOPERATIVA poisťovňa, a. s. Vienna Insurance Group, so sídlom Štefanovičova 4, Bratislava, IČO: 00 585 441, zastúpený: JUDr. Felix Neupauer, advokát, so sídlom Dvořákovo nábrežie 8/A, Bratislava, o zaplatenie sumy vo výške 20.000 Eur, o odvolaní žalobcov proti rozsudku Okresného súdu Bratislava I zo dňa 05.09.2019, č. k.: 7C/3/2019-146, takto

rozhodol:

Krajský súd v Bratislave rozsudok Okresného súdu Bratislava I zo dňa 05.09.2019, č. k.: 7C/3/2019-146 p o t v r d z u j e.

Žalovanému p r i z n á v a proti žalobcom nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

o d ô v o d n e n i e :

1. Okresný súd Bratislava I rozsudkom zo dňa 05.09.2019, č. k.: 7C/3/2019-146 zamietol žalobu žalobcov a uložil žalobcom povinnosť zaplatiť spoločne a nerozdielne žalovanému trovy konania podľa miery úspechu vo výške 100 % v lehote troch dní od právoplatnosti uznesenia, ktorým súd rozhodne o výške náhrady trov konania.

2. V odôvodnení svojho rozhodnutia súd prvej inštancie uviedol, že žalobou doručенou súdu dňa 25.10.2018 sa žalobca v 1. rade a žalobkyňa v 2. rade od žalovaného domáhali zaplatenia sumy vo výške 20.000,- Eur titulom nemajetkovej ujmy, podľa § 4 ods. 2 písm. a) a § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z.z.. Dňa 22.06.2015 bola žalovanému oznámená škodová udalosť spôsobená prevádzkou motorového vozidla W. A., H.: B (ďalej len „vozidlo“), ktorého držiteľom bol N. G., ktoré v čase nehody dňa 06.06.2015 viedol N. G. (ďalej len „vodič“), ktorý sa prednou časťou motorového vozidla zrazil s cyklistkou K. R., ktorá následkom utrpенých zranení na mieste nehody podľahla. Vodič bol rozsudkom Okresného súdu v Rimavskej Sobote sp. zn.: 4T/55/2016, zo dňa 03.06.2017, uznaný vinným z prečinu usmrtenia a bola mu uložená povinnosť nahradiť škodu vo výške 930,55 Eur. Vo zvyšku nároku na náhradu škody súd žalobcov odkázal na civilný proces. Proti tomuto rozsudku žalobcovia podali voči výroku o náhrade škody odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom zo dňa 02.08.2018, sp. zn. 4To/124/2017, ktorým napadnutý výrok zrušil a vodičovi uložil povinnosť nahradiť žalobcovi v 1. rade a žalobcovi v 2. rade škodu vo výške 930,55 Eur a žalobcovi v 1. rade nemajetkovú ujmu vo výške 10.000,- Eur a žalobcovi v 2. rade nemajetkovú ujmu vo výške 10.000,- Eur, pričom tento sa stal právoplatným dňa 02.08.2018. Vodič žalobcom dobrovoľne uhradil náhradu škody vo výške 930,55 Eur, no nemajetkovú ujmu neuhradil. Žalovaný bol v čase škodovej udalosti poisťovateľom vozidla podľa zákona č. 381/2001

Z.z.. Dôvodnosť plnenia zo strany žalovaného odôvodňoval s poukazom na rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci Haasová, C-22/12, ktorý sa týka nemajetkovej ujmy v súvislosti so zodpovednosťou za škodu spôsobenú motorovými vozidlami, keď súd dospel k záveru, že podľa zákona o povinnom zmluvnom poistení medzi škody, ktoré sa musia z povinného zmluvného poistenia nahradiť, patrí aj nemajetková ujma. Zhodný názor vyjadril aj Ústavný súd SR uznesením sp. zn. III. ÚS 666/2016 zo dňa 16.10.2016. Nemajetkovú ujmu žiadal uhradiť ako nárok vyplývajúci z povinného zmluvného poistenia vozidla, vodiča ktorého nemajetkovú ujmu spôsobil.

3. Žalovaný vzniesol námietku premlčania s odôvodnením, že k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv žalobcov došlo momentom dopravnej nehody, teda škodovej udalosti dňa 06.06.2015 a všeobecná premlčacia doba začala plynúť dňom nasledujúcim, teda 07.06.2015. Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vo vzťahu k žalovanému sa premlčal dňa 07.06.2018, no uplatnený bol žalobou až dňa 25.10.2018. Ďalej žalovaný uviedol, že moment odsúdenia vodiča nemá žiaden vplyv na začiatok plynutia premlčacej doby, nakoľko tento moment je výlučne viazaný na moment, kedy došlo k neoprávnenému zásahu, pričom vo vzťahu k žalovanému sa tento nárok premlčuje samostatne. Žalovaný na podporu svojich tvrdení poukázal na rozhodnutie NS SR sp. zn. 1Cdo/82/2009 zo dňa 28.5.2010, zverejnené pod R 16/2014 (Poškodený sa dozvie o tom, kto za škodu zodpovedá (§ 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka), v okamihu preukázateľného získania informácie o skutkových okolnostiach, na základe ktorých si môže urobiť dostatočný úsudok o tom, konkrétne ktorá fyzická alebo právnická osoba za škodu zodpovedá; v uvedenom okamihu nemusí byť daná z rozhodnutia súdu vyplývajúca nespochybniteľná istota poškodeného o zodpovednom subjekte a o jeho zodpovednosti).

4. Vo vzťahu k uplatnenej námietke premlčania žalobcovia uviedli, že k dopravnej nehode došlo dňa 06.06.2015 a dňa 17.09.2016 (správne má byť 2015) podali návrh v adhéznom konaní na náhradu vecnej škody a nemajetkovej ujmy, podaním ktorého došlo k spočívaniu premlčacej doby, pričom o tomto návrhu bolo rozhodnuté tak, že žalobcovi v 1. rade a žalobcovi v 2. rade bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 10.000,- Eur. Ďalej uviedli, že táto povinnosť plnenia prechádza na žalovaného bez možnosti uplatnenia námietky premlčania (v zmysle rozhodnutí, ktoré označili v žalobe). Právoplatným rozhodnutím o nároku žalobcu v 1. rade a žalobcu v 2. rade v adhéznom konaní začala podľa žalobcov plynúť nová 10-ročná premlčacia doba.

5. Súd prvej inštancie, vzhľadom na námietku premlčania vznesenú žalovaným, posúdil v prvom rade včasnosť podania žaloby. V konaní nebolo sporné, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy je nárokom krytým povinným zmluvným poistením vozidla, ktorým bola škoda žalobcom spôsobená. Poisťovateľom dotknutého vozidla bol žalovaný. Podľa § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z.z. sú žalobcovia oprávnení uplatniť si vzniknutú škodu priamo voči poisťovateľovi, čo aj žalobou urobili. Podmienkou uplatnenia si nároku na náhradu škody z povinného zmluvného poistenia u poisťovateľa nie je, aby si poškodení uplatnili škodu najskôr u škodcu, prípadne skutočnosť, že škodca odmietne škodu zaplatiť. Z rozhodnutí v trestnej veci obžalovaného N. G., ktorý spôsobil dopravnú nehodu, vyplýva, že dňa 06.06.2015 došlo pri dopravnej nehode k usmrteniu K. R., dcéry žalobcov, ktorá bývala so žalobcami v spoločnej domácnosti. Je preto nepochybné (a žalobcovia to ani nenamietali), že žalobcovia sa dozvedeli o dopravnej nehode pravdepodobne v deň, kedy sa nehoda stala, prípadne v krátkom časovom úseku po tom, najneskôr však dňa 17.9.2016 (správne má byť 2015 pozn. odv. súdu), kedy si podľa vlastných tvrdení podali návrh v adhéznom konaní na náhradu vecnej škody a nemajetkovej ujmy. Najneskôr dňom podania návrhu na náhradu škody v adhéznom konaní (viac ako jeden rok po dopravnej nehode) teda už žalobcovia museli vedieť aj o tom, kto je škodca (išlo o trestné konanie voči dotknutému škodcovi) aj o tom, aká konkrétna škoda/nemajetková ujma im z konania škodcu vznikla. Premlčacia doba potom začala plynúť najneskôr dňa 18.9.2016 a uplynula (podľa § 106 ods. 2 OZ) najneskôr 17.9.2018. Žaloba bola doručená súdu dňa 25.10.2018, teda po uplynutí premlčacej doby. Žalobcovia namietali, že k premlčaniu ich nároku nedošlo, nakoľko uplatnením škody v adhéznom konaní došlo k prerušeniu plynutia premlčacej doby. Navyše z dôvodu právoplatného priznania nároku na náhradu škody voči škodcovi v trestnom konaní povinnosť plnenia prechádza na žalovaného bez možnosti uplatnenia námietky premlčania. Právoplatným rozhodnutím v trestnom konaní začala plynúť nová 10-ročná premlčacia doba. Žalobcovia sa až z rozhodnutia Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 2.8.2018, sp. zn. 4To/124/2017 dozvedeli, aký nárok a v akej výške si môžu uplatniť voči žalovanému. Tieto námietky súd prvej inštancie vyhodnotil ako nedôvodné. Ustanovenie § 438 ods. 1 OZ stanovuje solidaritu ako zásadu iba pre nároky na náhradu škody a nevzťahuje sa na nároky na poistné plnenie, pre ktoré neustanovuje solidaritu ani iný právny predpis. Pasívna solidarita v danej veci tak nie je možná, lebo vo vzťahu žalobcu ku škodcovi a žalovanej

poisťovní ide o dva rozdielne nároky. Zatiaľ čo je nárok žalobcu voči škodcovi nárokom na náhradu škody, je nárok žalobcu na výplatu poistného plnenia uplatnený voči žalovanému ako poisťovateľovi originárnym nárokom na plnenie založeným osobitným právnym predpisom (Ro NS ČR, sp. zn. 25 Cdo 895/2008). V prípade, že poškodený má právo na plnení jak proti škůdci tak i proti jeho pojistiteli, avšak může je dostat jen jednou, jde o situaci nikoliv ojedinelou v občanskoprávních vztazích, kdy jeden subjekt má nárok na totéž plnění proti dvěma subjektům, přičemž proti každému z nich z jiného právního důvodu; proti škůdci jde o nárok z titulu náhrady škody, proti jeho pojistiteli jde o zvláštní právo na plnění. Postavení škůdce a jeho pojistitele vůči poškozenému je v takovém případě obdobné postavení dlužníka a ručitele vůči věřiteli, tzn., že se jedná o dva závazky zaplatit věřiteli stejný dluh, přičemž věřitel nemůže dostat to stejné plnění dvakrát - od dlužníka i od ručitele. Jejich vzájemný vztah je takový, že v tom rozsahu, v jakém splnil věřiteli jeden z nich, zaniká dluh a tím i povinnost druhého. Jsou-li oba žalováni v jednom řízení, mají postavení samostatných společníků, nevzniká mezi nimi pasivní solidarita a jedním soudním rozhodnutím může být každý z nich zavázán k plnění celého dluhu věřiteli, avšak ve výroku rozhodnutí musí být vymezen jejich vzájemný vztah (t. j. že plněním jednoho z nich zaniká v rozsahu tohoto plnění povinnost druhého) (Ro NS ČR, sp. zn. 25 Cdo 499/2002). Predpokladom prerušenia plynutia premlčacej doby podľa § 112 ods. 1 OZ je, že si poškodení v premlčacej dobe uplatnili právo na súde, a to voči tomu, kto sa premlčania dovoľáva (v danom prípade žalovaný/poisťovateľ). Ak si nárok uplatnili na súde (v adhéznom konaní) voči inej osobe (škodcovi) nemôže to mať žiaden vplyv na plynutie premlčacej doby voči poisťovateľovi škodcu. Súd na tomto mieste podotýka (s poukazom na citovanú judikatúru), že nárok žalobcov/poškodených voči škodcovi je odlišným nárokom od nároku poškodených voči poisťovateľovi. Poškodený síce majú nárok iba na jedno plnenie, avšak voči škodcovi z titulu nároku na náhradu škody a voči poisťovateľovi z titulu nároku, založeného osobitným predpisom (ktorým je zákon o povinnom zmluvnom poistení). Ak by bol nárok na náhradu škody voči škodcovi a poisťovateľovi totožným nárokom, právoplatné priznanie nároku voči škodcovi by bránilo uplatneniu nároku voči poisťovateľovi (prekážka právoplatne rozhodnutej veci). Rovnako tak účinky judikovaného nároku na plynutie premlčacej doby podľa § 110 ods. 1 OZ možno vzťahovať iba k osobe, na ktorú sa uvedené rozhodnutie vzťahuje, prípadne na právneho nástupcu uvedenej osoby. Súd sa nestotožnil ani s námietkou žalobcov, že z dôvodu právoplatného priznania nároku na náhradu škody voči škodcovi v trestnom konaní povinnosť plnenia prechádza na žalovaného bez možnosti uplatnenia námietky premlčania. Zo žiadneho právneho predpisu nevyplýva ani automatický prechod povinnosti plnenia zo škodcu na poisťovateľa ani to, že by poisťovateľ v takomto (alebo aj inom) prípade nebol oprávnený uplatniť námietku premlčania. Nie je potrebné, aby poškodený poznal rozsah (výšku) škody presne (napr. na základe odborného posudku), ale v zmysle ustanovenia § 106 ods. 1 OZ sa poškodený dozvie o škode vtedy, keď má údaje, ktoré mu umožňujú podať žalobu o náhradu škody na súde, t. j. keď nadobudol vedomosť o rozsahu majetkovej ujmy vyjadriteľnej v peniazoch, a to aspoň v približnej sume s možnosťou jej dodatočného spresnenia (Ro NS ČR z 29. 11. 2006, sp. zn. 25 Cdo 721/2005). Z vyššie uvedených dôvodov súd nemal inú možnosť ako vyhodnotiť námietku premlčania, vznesenú žalovaným ako dôvodnú a nárok žalobcov ako premlčaný zamietnuť v celom rozsahu.

6. Proti vyššie označenému rozsudku podali podľa § 355 CSP z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. h/ CSP v zákonnej lehote odvolanie žalobcovia, ktorí namietajú, že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, keď súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že nárok žalobcov na plnenie zo strany žalovaného je premlčaný podľa § 106 ods.2 OZ. Žalobcovia uvádzajú, že treba uviesť na pravú mieru, že nepodali návrh na nemajetkovú ujmu v adhéznom konaní dňa 17.9.2016, ale dňa 17.9.2015.

Poukázali na to, že z právnej teórie ako aj konštantnej judikatúry všeobecných súdov vrátane Najvyššieho súdu SR je zjavné, že náhrada nemajetkovej ujmy v zmysle § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka a náhrada škody sú rozličné právne pojmy. Právo na ochranu osobnosti je vymedzené v 1. časti, nakoľko je úzko späté s nositeľom tohto práva - fyzickou osobnou, na druhej strane právo na náhradu škody je upravené v samostatnej 6. časti kódexu. Na rozdiel od toho, právo na náhradu škody patrí tak fyzickej ako aj právnickej osobe, inštitút práva na náhradu škody plní reparačnú a preventívnu funkciu. Odlišnosť uvedených dvoch inštitútov potvrdzuje aj samotné znenie ustanovenia § 16 Občianskeho zákonníka, v ktorom sa uvádza, že ak niekto neoprávneným zásahom do práva na ochranu osobnosti spôsobí inému škodu, zodpovedá za ňu podľa ustanovení tohto zákona o zodpovednosti za škodu. Pokiaľ by sa pripustilo, že funkcia peňažného zadosťučinenia je v podstate rovnaká ako funkcia náhrady škody, stratilo by ust. § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka svoj zmysel. Priznanie zadosťučinenia v peniazoch súdom v zmysle § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka predpokladá

naplnenie zákonom kvalifikovaných podmienok, t. j., že morálne zadosťučinenie sa javí v konkrétnom prípade nepostačujúcim a neoprávneným zásahom došlo k zníženiu dôstojnosti fyzickej osoby alebo jej vážnosti v spoločnosti v značnej miere. Naproti tomu predpokladom priznania náhrady škody je preukázanie naplnenia všetkých predpokladov vzniku zodpovednosti za škodu: protiprávneho konania, vzniku škody, príčinnej súvislosti medzi protiprávnym konaním škodcu a vzniknutou škodou a zavinenie. Výška škody resp. rozsah náhrady škody je kvantifikovaná v ust. § 442 nasl. Občianskeho zákonníka a v nadväzujúcich právnych predpisoch. V Slovenskej republike sa škoda na zdraví alebo usmrtení odškodňuje nárokmi výslovne uvedenými v § 444 až 449 Občianskeho zákonníka, pričom iné nároky už nie sú nárokmi z titulu náhrady škody na zdraví. Pokiaľ by zákonodarca chcel ďalšie nároky nemajetkovej ujmy zahrnúť pod škodu na zdraví, urobil by tak výslovne ako v prípade bolestného a SSU v § 444 Občianskeho zákonníka (rozsudok KS Trenčín 6Co/609/2014).

Súd prvej inštancie nesprávne posúdil premlčanie nároku žalobcov podľa § 106 ods.2 OZ, ako náhradu škody a teda, že ich právo na náhradu nemajetkovej ujmy sa premlčuje v dvojnásobnej premlčacej dobe. Námietku premlčania možno uplatniť v prípade, keď poškodený v premlčacej dobe nárok neuplatnil žalobou na súde, vzájomnou žalobou, námietkou započítania a ak škoda bola spôsobená protiprávnym úkonom, ktorý zároveň naplnil skutkovú podstatu trestného činu, právo zo zodpovednosti za škodu je možno uplatniť aj v adhéznom konaní, čo urobili. Na základe nimi podaného návrhu na náhradu nemajetkovej ujmy v adhéznom konaní im Krajský súd v Banskej Bystrici nemajetkovú ujmu priznal právoplatným a vykonateľným rozsudkom sp. zn.: 4To/124/2017, ktorý bol dňa 28.9.2018 poslaný žalovanému s požiadavkou o plnenie podľa § 4 ods.2 písm. a/ zákona č. 381/2001 Z.z. a § 15 ods. I zákona č. 381/2001 Z.z., čo žalovaný odmietol s odôvodnením, že na základe zmluvy o povinnom zmluvnom poistení je stanovený rozsah poistenia len na škodu a nie na ujmu na osobných právach hoci bol oboznámený z Uznesením Ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 666/2016, čo vyplývalo aj z rozsudku krajského súdu, ktorý mu bol doručený. Námietku premlčania nevzniesol. Žalovaný ako poisťovateľ mal po doručení rozsudku krajského súdu postupovať podľa § 4 ods.2, § 11 ods.6 písm. a/ zákona č. 381/2001 Z.z. a keďže nárok žalobcov bol priznaný a preukázaný rozsudkom krajského súdu bolo jeho povinnosťou žalobcom plniť poistné plnenie podľa § 15 ods. I zákona 381/2001 Z.z. a nie poistné plnenie odmietnuť a v konaní pred súdom vzniesť námietku premlčania použitím nesprávneho ustanovenia Občianskeho zákonníka, aby sa tak vyhol plneniu, ktoré je povinný zo zákona č. 381/2001 Z.z. plniť. Po oboznámení sa so stanoviskom žalovaného, z obsahu ktorého vyplynulo, že súdom priznanú nemajetkovú ujmu neuhradí, obrátili sa žalobcovia podanou žalobou v rámci upomínacieho konania na Okresný súd v Banskej Bystrici, kde navrhli, aby súd na základe rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici 4To/124/2017, platobným rozkazom zaviazal žalovaného na plnenie nemajetkovej ujmy z povinného zmluvného poistenia žalobcovi K. R. 10 000,- € a žalobkyni A. R. 10 000,- € podľa zákona č. 381/2001 podľa § 4 ods. 2 písm. a/ a podľa § 15 ods. I v lehote 15 dní od právoplatnosti rozhodnutia, ako aj trov konania. V odpore podanom proti platobnému rozkazu vzniesol žalovaný námietku premlčania podľa § 106 ods. 2 Občianskeho zákonníka.

Keďže išlo o právo žalobcov na plnenie nemajetkovej ujmy z poistenia, ktoré im bolo priznané právoplatným a vykonateľným rozhodnutím Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 4To/124/2017, malo byť použité ustanovenie § 104 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého pri právach na plnenie z poistenia začína plynúť premlčacia doba za rok po poistnej udalosti, za použitia § 101 Občianskeho zákonníka, pri ktorom platí všeobecná 3 ročná premlčacia lehota, pričom nie je rozhodné, či ide o zmluvné poistenie alebo povinné zmluvné poistenie alebo poistenie osôb, či poistenie zodpovednosti za škodu. V zmysle ust. § 797 ods. 2 Občianskeho zákonníka, právo na plnenie vznikne, ak nastane poistná udalosť t. j. skutočnosť, s ktorou je spojený vznik povinnosti poisťovateľa plniť. V danom prípade bola poistnou udalosťou dopravná nehoda s následkom smrti K. R. dňa 06.06.2015, takže premlčacia lehota na plnenie z poistenia začala plynúť 06.06.2016 a podľa § 104 a 101 Občianskeho zákonníka bol posledný deň na podanie žaloby proti žalovanému 06.06.2019. Keďže podľa potvrdenia Okresného súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 35Up/616/2018 bola žaloba doručená okresnému súdu 25.10.2018, bola žaloba doručená včas, pred lehotou uplynutia premlčacej lehoty a nemohlo dôjsť k premlčaniu nárokov priznaných právoplatným a vykonateľným rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici voči poisťovateľovi, na ktorého táto povinnosť prechádza z poisteného podľa § 4 ods.2 písm. a/ Zákona 381/2001 Z.z. S poukazom na vyššie uvedené skutočnosti žalobcovia navrhujú, aby odvolací súd podľa § 388 C.s.p. zmenil rozsudok prvej inštancie a podľa § 392 C.s.p. rozhodol tak, že uloží žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcom poistné plnenie nemajetkovej ujmy z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla na základe právoplatného a vykonateľného rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici 4To/124/2017, ktorý sa stal vykonateľným ohľadom náhrady škody 02.8.2018 a to žalobcovi K. R., nar. XX.X.XXXX bytom B. P. č. XX, vo výške 10

000,- Eur a žalobkyni A. R., nar. XX.XX.XXXX bytom B. P. č. XX vo výške 10 000,- Eur, podľa zákona č. 381/2001 Z.z. v znení neskorších zmien, podľa § 4 ods. 2 písm. a/ a podľa § 15 ods. 1., v lehote 15 dní od právoplatnosti rozhodnutia a priznal žalobcom 100 % náhrady trov konania.

7. Odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie, viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379, § 380 ods. 1 CSP), vec prejednal bez nariadenia pojednávania, keďže neboli splnené zákonné podmienky pre jeho nariadenie (nebolo potrebné doplniť, resp. zopakovať dokazovanie, nevyžaduje to dôležitý verejný záujem; § 385 ods. 1 C.s.p.), a dospel k záveru, že napadnutý rozsudok je vecne správny. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 14.02.2023. O termíne verejného vyhlásenia rozsudku boli strany sporu, upovedomené zákonným spôsobom.

8. V preskúmvanej veci si žalobcovia podanou žalobou uplatnili proti žalovanému spoločne nárok na zaplatenie sumy spolu vo výške 20.000,- Eur titulom nemajetkovej ujmy, podľa zákona č. 381/2001 Z.z., podľa § 4 ods. 2 písm. a) a § 15 ods. 1 označeného zákona.

9. Súd prvej inštancie postupoval správne, keď sa v prvom rade zaoberal otázkou premlčania uplatneného nároku na základe námietky premlčania vznesenej žalovaným. V posudzovanej veci vykonal súd prvej inštancie všetko dokazovanie potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností významných pre posúdenie dôvodnosti podanej žaloby a vyvodil aj správny právny záver, že z dôvodu opodstatnene vznesenej námietky premlčania uplatneného nároku bolo žalobu potrebné zamietnuť.

10. Súd prvej inštancie svoj záver o premlčaní uplatnených nárokov založil na zistení, že žalobcovia sa dozvedeli o dopravnej nehode pravdepodobne v deň, kedy sa nehoda stala, prípadne v krátkom časovom úseku po tom, najneskôr však dňa 17.9.2016 (správne má byť 2015 pozn. odv. súdu), kedy si podľa vlastných tvrdení podali návrh v adhéznom konaní na náhradu vecnej škody a nemajetkovej ujmy. Najneskôr dňom podania návrhu na náhradu škody v adhéznom konaní teda už žalobcovia museli vedieť aj o tom, kto je škodca (išlo o trestné konanie voči dotknutému škodcovi), aj o tom, aká konkrétna škoda/nemajetková ujma im z konania škodcu vznikla. Premlčacia doba potom začala plynúť najneskôr dňa 18.9.2016 a uplynula (podľa § 106 ods. 2 Občianskeho zákonníka) najneskôr 17.9.2018. Žaloba bola doručená súdu dňa 25.10.2018, teda po uplynutí premlčacej doby.

11. V prvom rade považuje odvolací súd za potrebné uviesť, že hoci záver súdu prvej inštancie o premlčaní uplatneného nároku je správny, je založený na nesprávnom právnom posúdení veci. Dôvodne totiž žalobcovia v odvolaní namietajú, že súd prvej inštancie nemal premlčanie ich nároku posúdiť podľa § 106 ods.2 Občianskeho zákonníka, ako premlčanie náhrady škody, ale podľa § 101 Občianskeho zákonníka, a teda mal vychádzať z toho, že ich právo na náhradu nemajetkovej ujmy sa premlčuje v trojročnej premlčacej dobe. V tejto súvislosti odvolací súd v zmysle ust. § 382 C.s.p. zvažoval aj poskytnutie možnosti stranám vyjadriť sa k použitiu § 101 Občianskeho zákonníka, avšak dospel k záveru, že použitie citovaného ustanovenia nebolo potrebné a neboli naň splnené podmienky, nakoľko k otázke, či sa v danej veci nárok žalobcov premlčuje v lehote podľa § 106 ods. 2 Občianskeho zákonníka alebo vo všeobecnej premlčacej lehote podľa § 101 Občianskeho zákonníka, sa strany sporu vyjadrovali už v priebehu konania na súde prvej inštancie.

12. Z hľadiska povahy žalobou uplatneného nároku je nesporné, že v prejednávanej veci si žalobcovia uplatnili nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorú utrpeli ako pozostalí v dôsledku usmrtenia ich dcéry pri dopravnej nehode spôsobenej prevádzkou motorového vozidla W. A., H.: B ktorého držiteľom bol N. G., ktoré v čase nehody dňa 06.06.2015 viedol N. G., a ktoré bolo poistené u žalovaného.

13. Pre posúdenie otázky premlčania nároku žalobcov na náhradu nemajetkovej ujmy voči žalovanému ako poisťovateľovi, ktorú si žalobcovia uplatnili podľa zákona č. 381/2001 Z.z., podľa § 4 ods. 2 písm. a) a § 15 ods. 1 označeného zákona, teda v preskúmvanej veci je rozhodujúce, či sa na vec vzťahuje všeobecná trojročná premlčacia doba podľa § 101 Občianskeho zákonníka alebo dvojročná premlčacia doba podľa ust. § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Následne je nevyhnutné určiť, kedy táto premlčacia doba žalobcom začala plynúť.

14. Podľa uznesenia NS SR sp.zn. 7Cdo/252/2021 z 31.03.2022, nárok na náhradu nemajetkovej ujmy zásahom do súkromného a rodinného života zavinením dopravnej nehody (§ 13 ods.2 Občianskeho zákonníka) je nárokom hradeným z povinného zmluvného poistenia podľa zákona č. 381/2001 Z.z.

o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (ďalej „zák. č. 381/2001 Z.z.“). Podľa § 104 Občianskeho zákonníka pri právach na plnenie z poistenia začína plynúť premlčacia doba za rok po poistnej udalosti. K uvedenej právnej otázke existuje judikatúra najvyššieho súdu, a to rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 23. apríla 2020 sp. zn. 5Cdo/102/2017, podľa ktorého, cit. : „Dovolací súd zastáva názor, že uvedená interpretácia § 15 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z. a z nej vyvodený právny záver je nesprávny. Toto ustanovenie (ktoré má charakter lex specialis) je potrebné vykladať tak, že na premlčanie nároku na náhradu škody, a ako vyplýva z vyššie uvedeného odôvodnia (bod 14 odôvodnenia) i na premlčanie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy platí rovnaká právna úprava vo vzťahu k osobe, ktorá škodu spôsobila (škodcovi) i vo vzťahu k poisťovateľovi (poisťovní) tejto osoby a to v tom smere, že vo vzťahu k obidvom subjektom sa aplikuje právna úprava premlčania vyplývajúca z ustanovenia § 101 Občianskeho zákonníka (ktorá má charakter lex generalis), podľa ktorej sa toto právo premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe, pretože právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, je právom majetkovej povahy (viď napr. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. novembra 2012 sp. zn. 2Cdo/194/2011, publikovaný pod R 58/2014, uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 17. februára 2011 sp. zn. 5Cdo/265/2009, uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 17. februára 2017, rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. novembra 2017 sp. zn. 8Cdo/24/2017, ale i uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. septembra 2013, sp. zn. IV. ÚS 542/2013-18). Inak povedané, uvedené ustanovenie upravuje (iba) to, že vo vzťahu k obidvom subjektom sa uplatňuje rovnaká právna úprava dĺžky premlčacej doby“.

15. V prejednávanej veci je nevyhnutné, vzhľadom na to, že žalobcovia si v konaní uplatňujú nárok na zaplatenie nemajetkovej ujmy, aplikovať trojročnú premlčaciu dobu podľa § 101 Občianskeho zákonníka, nakoľko táto trojročná premlčacia doba sa uplatní v zmysle § 15 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z.z. aj voči poisťovateľovi.

16. Pokiaľ však ide o odvoláciu námietku žalobcov, ktorí tvrdia, že z dôvodu, že v prejednávanej veci ide o právo žalobcov na plnenie nemajetkovej ujmy z poistenia, ktoré im bolo priznané právoplatným a vykonateľným rozhodnutím Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 4To/124/2017, mal súd prvej inštancie pri určení začiatku plynutia premlčacej doby vychádzať z ustanovenia § 104 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého pri právach na plnenie z poistenia začína plynúť premlčacia doba za rok po poistnej udalosti, za použitia § 101 Občianskeho zákonníka, pri ktorom platí všeobecná 3-ročná premlčacia lehota, pričom nie je rozhodné, či ide o zmluvné poistenie alebo povinné zmluvné poistenie alebo poistenie osôb, či poistenie zodpovednosti za škodu, túto považoval odvolací súd za nedôvodnú. Na uvedený prípad nie je možné aplikovať ustanovenie § 104 Občianskeho zákonníka, nakoľko uvedené ustanovenie sa týka výlučne práv na plnenie z poistenia, teda práv medzi stranami poistnej zmluvy. S poukazom na ust. § 15 zákona č. 381/2001 Z.z. v preskúmvanej veci mali žalobcovia možnosť uplatniť si svoj nárok buď proti škodcovi (čo aj urobili v trestnom konaní) alebo proti žalovanému (poisťovní), prípadne proti obojmu súčasne, pričom začatie plynutia premlčacej doby sa u každého posudzuje osobitne. V prejednávanej veci nebolo možné aplikovať na premlčanie nároku žalobcov voči žalovanému ustanovenie § 104 Občianskeho zákonníka, nakoľko žalobcovia neboli zmluvnou stranou poistnej zmluvy, neuplatňovali podanou žalobou nároky plynúce im z poistnej zmluvy, ale uplatňovali nárok ako poškodení na základe zákona č. 381/2001 Z.z. Odvolací súd v tejto súvislosti poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2MCdo/9/2013, ktorý v konaní o náhradu škody z povinného zmluvného poistenia riešil otázku vzťahu medzi poisteným škodcom a poisťovateľom, voči ktorému má pri povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla poškodený priamy nárok na náhradu škody. Najvyšší súd v tomto rozhodnutí vyslovil názor, že aj keď na premlčanie nároku na náhradu škody proti poisťovateľovi sa vzťahuje rovnaká právna úprava ako na premlčanie nároku voči škodcovi, ide o dva nároky na náhradu škody, ktoré však nemožno stotožňovať, a to ani vo vzťahu k posúdeniu otázky premlčania. Ide o situáciu, keď jeden subjekt má nárok na to isté plnenie od dvoch subjektov, avšak proti každému z nich z iného právneho dôvodu; proti škodcovi ide o nárok z titulu náhrady škody proti jeho poisťovateľovi, teda ide o osobitné právo na plnenie založené všeobecným záväzným právnym predpisom (§ 15 zákona č. 381/2001 <<http://zakony.judikaty.info/predpis/zakon-381/2001>> Z. z.). Poškodený si môže uplatniť svoj nárok na náhradu škody buď voči škodcovi alebo jeho poisťovateľovi príp. aj od oboch naraz, ale Najvyšší súd SR zdôraznil, že pokiaľ ide o plynutie premlčacej doby, táto sa u každého zo zodpovedných posudzuje osobitne (na podporu správnosti týchto záverov odvolací súd poukazuje tiež napr. na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 25Cdo/895/2008, sp. zn. 25Cdo/113/2006).

17. V prejednávanej veci je teda nevyhnutné aplikovať trojročnú premlčaciu dobu podľa § 101 Občianskeho zákonníka, nakoľko táto trojročná premlčacia doba sa uplatní v zmysle § 15 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z.z. aj voči poisťovateľovi. Ustanovenie § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z. je potrebné totiž vykladať tak, že poistenie zodpovednosti v zmysle tohto zákona kryje aj nároky pozostalých po obetiach dopravných nehôd na náhradu im spôsobenej nemajetkovej ujmy podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka a títo pozostali môžu svoje nároky v zmysle § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z. uplatniť priamo proti poisťovateľovi, a to rovnako ako všetky ostatné nároky na náhradu škody (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 17.04.2008, sp. zn. 3Cdo/234/2017).

18. Vychádzajúc z vyššie uvedeného potom možno konštatovať, že voči žalovanému ako poisťovateľovi začala plynúť premlčacia doba najneskôr dňom uplatnenia nároku žalobcov v trestnom konaní dňa 17.09.2015 (tento dátum uviedli sami žalobcovia v podanom odvolaní v bode 4/ a túto skutočnosť považoval odvolací súd za nespornú), kedy najneskôr nespochybniteľne museli mať vedomosť kto za vzniknutú škodu zodpovedá a museli mať vedomosť aj o jej výške, teda premlčacia doba začala plynúť dňa 18.09.2015 a všeobecná trojročná premlčacia doba (§ 101 Občianskeho zákonníka) uplynula dňa 18.09.2018. Žaloba bola doručená súdu prvej inštancie dňa 25.10.2018, teda po uplynutí premlčacej doby, a preto súd prvej inštancie správne (hoci na základe nie celkom správnych právnych záverov) vychádzal z toho, že premlčanie práva žalobcov na náhradu nemajetkovej ujmy vo vzťahu k žalovanému bráni v preskúmvanej veci vyhovneniu podanej žalobe.

19. Odvolací súd sa nestotožnil s argumentáciou žalobcov, že vznesenie námietky premlčania žalovaným je v danom prípade v rozpore s dobrými mravmi. V spore totiž neboli preukázané, ani inak nevyšli najavo, žiadne také skutočnosti, ktoré by mohli viesť k záveru, že by v dôsledku správania žalovaného žalobcovia objektívne nemali možnosť uplatniť svoje nároky na súde pred márnym uplynutím premlčacej doby. V konaní nebolo preukázané, že by žalovaný vo vzťahu k nim postupoval šikanózne, či inak neprijateľne takým spôsobom, aby jeho správanie bolo možné kvalifikovať ako výkon práv v rozpore s dobrými mravmi, keď ani takéto jeho správanie z vykonaných dôkazov nevyplýva; pričom za takéto (šikanózne) konanie nemožno bez ďalšieho považovať ani nezaplatenie žalobcami požadovanej náhrady. Pokiaľ žalobcovia v tejto súvislosti namietali, že nemali možnosť uplatniť svoj nárok na súde včas z dôvodu, že si tento nárok uplatnili voči škodcovi v trestnom konaní, odvolací súd ich argumentáciu považuje za účelovú, keď ide o dva samostatné nároky a uplatnenie nároku proti škodcovi nie je podmienkou ani prekážkou uplatnenia nároku proti poisťovateľovi.

20. Rovnako v danej veci nemohlo dôjsť ani k spočívaniu plynutia premlčacej doby voči žalovanému z dôvodu uplatnenia si nároku žalobcov v trestnom konaní. Platí, že ak je na strane povinnej osoby viacero subjektov, spočívanie plynutia premlčacej doby týkajúce sa jedného subjektu nespôsobuje automaticky spočívanie plynutia premlčacej doby týkajúce sa druhého subjektu. Objektívne môže nastať situácia (ako v prejednanom spore), keď si poškodený (resp. poškodení) uplatnil (uplatnili) nárok v trestnom konaní voči osobe, ktorá škodu spôsobila (škodcovi); v takom prípade logicky dôjde k spočívaniu premlčacej doby (len) vo vzťahu k tejto osobe, avšak v žiadnom prípade nedôjde zároveň k spočívaniu premlčacej doby vo vzťahu k poisťovateľovi (žalovanému). K totožnému záveru dospel Najvyšší súd SR v uznesení sp.zn. 4Cdo/146/2020 zo dňa 21. októbra 2020. K uvedenému je nevyhnutné poznamenať, že ide o premlčanie priameho nároku poškodeného voči poisťovni (§ 15 ods.2 zák. č. 381/2000 Z.z.), ktoré sa však nedotýka povinnosti poisťovne poskytnúť poistné plnenie za poisteného (v mene poisteného) poškodenému (§ 4 ods.2, písm. a) zák. č. 381/2000 Z.z.), a to na základe rozsudku vydanému iba voči poistenému. V tejto súvislosti možno v nadväznosti na obsah odvolacích námietok doplniť, že vyššie uvedené právne závery majú aj ten dôsledok, že priznanie nároku žalobcom v trestnom konaní nespôsobuje, že by ich nárok proti žalovanému bolo možné považovať za nárok priznaný súdnym rozhodnutím, ktorý sa premlčuje v 10-ročnej premlčacej dobe, a preto ani v tomto smere odvolacie námietky žalobcov nie sú opodstatnené.

21. Záverom odvolací súd uvádza, že súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky odvolacie námietky uvedené v odvolaní, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní podstatný význam, ktoré zostali sporné alebo na ktoré považuje odvolací súd za nevyhnutné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie (II. ÚS 78/05). Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04).

22. Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny, potvrdil (§ 387 ods. 1, 2 C.s.p.).

23. O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 C.s.p. v spojení s § 255 ods. 1 C.s.p. tak, že žalovanému, úspešnom v odvolacom konaní, priznal nárok na ich náhradu proti žalobcom. O výške náhrady trov odvolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 C.s.p.).

24. Podľa § 396 ods. 3 CSP, ak odvolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne o náhrade trov súd prvej inštancie v novom rozhodnutí o veci.

25. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Bratislave pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 C.s.p.).

(1) Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

(2) Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 C.s.p.).

(1) Dovolanie podľa § 421 ODS. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

(2) Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 C.s.p.).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 C.s.p.).

(1) Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

(2) Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).

(1) Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

(2) Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 C.s.p.).

(1) Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení.

(2) Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 C.s.p.).

(1) Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

(2) Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 C.s.p.).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 C.s.p.).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 C.s.p.).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 C.s.p.).